

Jurgio Ambraziejaus Pabrėžos *Taisliaus augyminio* XXIV gaujos V eilos, Grybšiai – *Mycetes*, genčių apžvalga

Jurgis Ambraziejus Pabrėža rankraštyje *Taislius augyminis* (Pabrėža, 1843, 2009, 2014) (toliau „Taislius“), remdamasis Kurto Sprengelio (Sprengel, 1825–1828) ir Juozapo Jundzilo (Jundził, 1830) darbuose pateikta Karlo Linėjaus augalų sistema, XXIV gaują (klasę), Słaptgaamy – *Cryptogamia*, suskirstė į penkias eilas (pagal dabartinę augalų, grybų ir dumblių taksonų rangų hierarchiją Pabrėžos pasiūlytas eilos rangas būtų ekvivalentiškas poklasio rangui – taksonominė kategorija tarp klasės ir eilės rangų). Penktoje eiloje (poklasyje), Grybšiai – *Mycetes*, iš viso aprašyta 5 rėdos (eilės), 70 veislių (genčių), 347 skirtys (rūšys) ir 82 atmainos (varietetai). Didžioji dauguma išvardytų kriptogamų dabar priklauso grybų (*Fungi*) karalystei. Į grybšių poklasį taip pat pateko į grybus panašių organizmų iš chromistų (*Chromista*), augalų (*Plantae*), pirmuonių (*Protozoa*) ir gyvūnų (*Animalia*) karalysčių. Aprašydamas grybšių poklasį, Pabrėža pirma pateikė jo charakteristiką ir skirstymą į eiles, o po genčių (su jų požymių aprašais) sąrašo vėl pateikė tas gentis jau su rūšių aprašais. Taksonų aprašuose nurodyti jų lotyniški ir Pabrėžos sugalvoti žemaitiški pavadinimai, makroskopinių struktūrų savybės, substratai ir augavietės, kartais sporifikacijos sezonas (pavasaris, vasara, rudenis), mokslinių pavadinimų sinonimai. Prie kai kurių rūšių nurodyti liudyje vartojami žemaitiški, latviški ir rusiški taksonų vardai. Rankraštyje parašėse išilgai lakšto prie visų genčių ir rūšių pažymėti jų lenkiški vardai. Darbe cituotos botaninių veikalų, kuriais Pabrėža naudojosi, autorių pavardės (dažniausiai K. Sprengelio, Friedricho Wilhelmo Wallrotho, Heinricho Friedricho Linko ir J. Jundzilo, rečiau Stanislovo Bonifaco Jundzilo, Christiano Hendriko Persoono, Karlo Linėjaus ir kt.) prie tų genčių ir rūšių, kurias jie savo veikaluose yra aprašę.

„Taislius“ ir pagal jį Jungtinėse Amerikos Valstijose išleista knyga *Botanika arba Taislius Augyminis* (Pabrėža, 1900; toliau „Botanika“) yra labai svarbūs informacijos šaltiniai grybų tyrimų Lietuvoje istorijai. Šiais pirminiais lietuviškos botaninės nomenklatūros veikalais remtasi *Lietuviškame botanikos žodyne* (Dagys, 1938), kuriame apibendrinti ir norminti iki to meto žinomi ne tik augalų, bet ir grybų bei gleivūnų lietuviški pavadinimai. „Taisliuje“ ir „Botanikoje“ pateikta informacija apie grybų įvairovę ir sandarą panaudota moksliniuose straipsniuose apie Pabrėžos gyvenimą ir veiklą (Dagys, 1972; Minkevičius, 1972) bei įvairių taksonominių grupių grybų tyrimų Lietuvoje istorinėse apžvalgose (pavyzdžiui, Mazelaitis, 1976, 1982; Minkevičius, Ignatavičiūtė, 1991; Urbonas, 1997a; Kutorga, 2000). Šio straipsnio tikslas – apžvelgti Jurgio Ambraziejaus Pabrėžos veikalo *Taislius augyminis* XXIV gaujos V eilos, Grybšiai – *Mycetes*, gentis ir kitus taksonus, remiantis dabartine grybų nomenklatūra ir naujausiomis mikologijos žiniomis.

Taksonų apžvalga pateikta tokia tvarka: lotyniškas taksono pavadinimas, genties numeris (skliausteliuose), „Taisliuje“ ir „Botanikoje“ pateikti taksono lietuviškų pavadinimų rašybos

variantai, jų etimologinė prigimtis (skliausteliuose), genčių ir rūšių dabartinė taksonominė padėtis ir nomenklatūra, paplitimas Lietuvoje ir kitos pastabos. Pabrėžtos pateiktų taksonų lietuviškų pavadinimų etimologinei prigimčiai nagrinėti naudotasi botanikos terminų žodynais (Dagys, 1938, 1965; Stearn, 1991), skaitmeniniais Lietuvių kalbos instituto (LKŽe, 2008; DLKŽ, 2011; BLKŽ, 2015) ir Valstybinės lietuvių kalbos komisijos (<http://www.vlkk.lt>) ištekliais, taip pat lietuvių, lotynų, lenkų ir vokiečių kalbų žodynais. Dabartiniai lietuviški grybų ir gleivūnų pavadinimai ir paplitimas Lietuvoje pateikti pagal daugiatomį leidinį *Lietuvos grybai* (Minkevičius, Ignatavičiūtė, 1991, 1993; Mazelaitis, Stanevičienė, 1995; Gričius, Matelis, 1996; Grigaliūnaitė, 1997; Urbonas, 1997a, 1997b, 1999, 2001; 2004; Ignatavičiūtė, Treigienė, 1998; Kutorga, 2000; Ignatavičiūtė, 2001; Markevičius, Treigienė, 2003; Pečiulytė, Bridžiuvienė, 2008; Treigienė, 2009; leidinyje skelbti taksonų pavadinimai norminti Botanikos terminų komisijos) ir kitą lietuvišką mikologinę literatūrą (pavyzdžiui, Brundza, 1961; Pileckis, Žuklys, 1974; Mazelaitis, 1976, 1982; Lugauskas ir kt., 2002). Dabartinė grybų ir gleivūnų sistematika bei nomenklatūra pateikta pagal internetines duomenų bazines *Mycobank* (<http://www.mycobank.org>), *The Index Fungorum* (<http://www.indexfungorum.org>), *Global Biodiversity Information Facility (GBIF)* (www.gbif.org), *An on line nomenclatural information system of Eumycetozoa* (Lado, 2005–2015), *Grybų žodyną* (Kirk et al., 2008) ir kitą mikologinę literatūrą. Papildomos informacijos apie grybų ir gleivūnų nomenklatūrą bei paplitimą suteikė Jonė Rukšėnienė ir Gražina Adamonytė.

V eyla, eilė (poklasis), *Mycetes* – Griibšėe, Grybšiai (pavadinimas sukurtas pagal žodį „grybai“). Šios grupės organizmų charakteristikoje pradžioje pateikiamos savybės, kurių jie neturi – belapiai, bestiebiai ir neturintys žiedų. Po to paaiškinama, kad jie sudaro lopus ar patalą (grybieną), sėklas (sporas) ir įvairias sėklinyčias (sporas gaminančias struktūras). Mikologai dabar bendrinio žodžiu *grybšiai* vadina mitosporinius grybus iš dabar panaikintos grybų sisteminės grupės (*Deuteromycota*, *Deuteromycetes*, *Fungi imperfecti*), kurios grybai dauginasi nelytiniu būdu ir formuoja konidijas. Graikų kalbos kilmės žodis *mycetes* (gr. *mykes* – grybas) dabar vartojamas dvejopai, kaip bendrinis terminas, kuris yra grybų karalystės lotyniško pavadinimo *Fungi* sinonimas – *Mycetes*, arba kaip priesaga (*-mycetes*), pažyminti grybų klasės rangą, pavyzdžiui, *Pezizomycetes* – ausūngrybiai. Eila suskirstyta į 5 rėdas (eiles) (*Myelomycetes*, *Fungi*, *Gasteromycetes*, *Hyphomycetes* ir *Coniomycetes*).

I rėda (eilė). *Myelomycetes* – Kądólgruibšėe, Kandulgrybšiai (pavadinimas sietinas su šių grybų vaisiakūnių ar stromų sandara, nes žodis „kandulas“ reiškia branduolį – kevale esančią sėklą). Eilėje grupuoti grybai, kurių vaisiakūnių arba stromų vidinėse struktūrose susidaro sporų talpyklos (abrinaičiai) su sporidėmis arba sporų grupėmis (sėklūnėdomis). Eilės lietuviškas pavadinimas dabar nevertojamas. Iš viso eilėje aprašytos 9 gentys ir 39 rūšys, iš jų didžioji dauguma dabar priklauso grybams iš aukšliagrybūnų (*Ascomycota*) skyriaus.

Sphaeria (732) – Kóólkaruns, Kulkarunas (pavadinimas primena grybo stromos rutulišką (sferos) arba kūgio (kulkos) formą). Dabar genties pavadinimas *Sphaeria* yra genties pavadinimo *Hypoxylon* sinonimas. Anglinuko (*Hypoxylon*) gentis priskiriama aukšliagrybūnų skyriaus elniaragiečių arba elniagrybiečių (*Xylariales*) eilei. „Taisliuje“ aprašyta 19 rūšių, kurios dabar priklauso trims aukšliagrybūnų skyriaus eilėms (*Diaporthales*, *Phyllachorales* ir *Xylariales*). Elniaragiečių eilei priskirtos šios rūšys: *S. militaris* (= *Cordyceps militaris* – karingoji grūdmenė, reta rūšis Lietuvoje), *S. ophioglossoides* (= *Cordyceps ophioglossoides* – liežuvėliškoji grūdmenė, retas grybas Lietuvoje), *S. digitata* (= *Xylaria digitata*, neaptikta Lietuvoje), *S. polymorpha* (= *Xylaria polymorpha* – kislusis elniaragis arba kislusis elniagrybis, retas ir saugomas grybas Lietuvoje), *S. hypoxylon* (= *Xylaria hypoxylon* – baltaviršūnis elniaragis arba baltaviršūnis elniagrybis, dažnas grybas Lietuvoje. Pabrėža pateikė žemaičių vartojamą šios rūšies vardą – kełmóótee, tačiau dabar kelmučiu vadinama *Armillaria* gentis), *S. concentrica* (= *Daldinia concentrica* – rievėtoji anglėnė, dažna rūšis Lietuvoje), *S. fragiformis*

(=*Hypoxylon fragiforme* – įvairialypis anglinukas, Lietuvoje žinoma keletas radimo atvejų ant buko medienos ir žievės), *S. fusca* (= *Hypoxylon fuscum*, dažna rūšis Lietuvoje), *S. poronia* (= *Poronia punctata*, labai retas grybas Lietuvoje), *S. deusta* (= *Kretzschmaria deusta* arba *Ustulina deusta* – paprastoji padegėlė, dažna Lietuvoje), *S. rubiginosa* (= *Hypoxylon rubiginosum*, dažna Lietuvoje), *S. incrustans* (= *Hypoxylon incrustans*, Lietuvoje rūšis dar nenustatyta), *S. disciformis* (= *Diatrype disciformis*, labai reta Lietuvoje), *S. stigma* (= *Diatrype stigma*, dažna Lietuvoje), *S. filicina* (= *Rhopoglyphus filicinus*, Lietuvoje kol kas neaptiktas), *S. nivea* (= *Valsa nivea*, Lietuvoje aptikta), *S. spermoides* (= *Lasiosphaeria spermoides*, dažna Lietuvoje). Diaportiečių (*Diaporthales*) eilei priklauso *S. coryli* (= *Mamianiella coryli*, Lietuvoje neaptikta), o daugializdiečių (*Phyllachorales*) – *S. graminis* (= *Phyllachora graminis* – žolinis daugializdis, Lietuvoje dažnas).

Alphitomorpha (733) – Aatróbuuns, Atrubunas (pavadinimą galima sieti su žodžiu „atrubės“ (skoliniu iš rusų kalbos), kuris reiškia sėlenas (grūdų lukštų miltus); grybas ant substrato formuoja balsvas miltų pavidalo apnašas). Genties pavadinimas *Alphitomorpha* dabar yra genties pavadinimo *Erysiphe* sinonimas. Miltenio (*Erysiphe*) gentis priklauso aukšliagybūnų skyriaus milteniečių (*Erysiphales*) eilei. „Taisliuje“ aprašytos 3 rūšys, kurios paplitusios Lietuvoje ir dabar įeina į trijų milteniečių eilės genčių sudėtį: *A. macularis* (= *Podosphaera macularis* – apyvinė miltė), *A. communis* (= *Erysiphe* spp. – miltės genties rūšys, kurios sutinkamos ant įvairių žolinių augalų) ir *A. guttatus* (= *Phyllactinia corylea* – lazdyninė filaktinija).

Bostrychia (734) – Byzótis, Bizutis (pavadinimas susijęs su žodžiu „bizūnas“; iš grybo piknidžių išsiveržia sulipusių sporų masės siūlai arba spiralės). Genties pavadinimas *Bostrychia* dabar yra genties pavadinimo *Cytospora* sinonimas. Citosporos (*Cytospora*) gentis priklauso diaportiečių eilei iš aukšliagybūnų skyriaus. „Taisliuje“ aprašytos 2 rūšys, *B. leucosperma* (= *C. leucosperma*) ir *B. chrysosperma* (= *Valsa sordida*, anamorfa *C. chrysosperma*). Abi rūšys Lietuvoje žinomos, sukelia medžių citosporozę.

Phacidium (735) – Dągtuns, Dangtunas (pavadinimas susijęs su vaisiakūnio viršutine dalimi, kuri atsiveria kaip dangtelis). Gentis *Phacidium* dabar priklauso aukšliagybūnų skyriaus helotiečių (*Helotiales*) eilei. „Taisliuje“ aprašytos 2 rūšys, kurios dabar priskiriamos helotiečių eilės *Therrya* ir *Trochila* gentims. Abi rūšys, *P. pini* (= *Therrya pini*) ir *P. andromedae* (= *Trochila andromedae*), Lietuvoje nustatytos.

Rhytisma (736) – Žviinooks, Žvynokas (pavadinimas sietinas su grybo stroma, kuri yra lyg žvynas prigludusi prie lapo). Lietuviškas genties pavadinimas vartojamas iki šiol, žvynoko (*Rhytisma*) gentis dabar priklauso aukšliagybūnų skyriaus žvynokiečių (*Rhytismatales*) eilei. „Taisliuje“ aprašytos 3 rūšys, kurios visos žinomos Lietuvoje: *R. andromedae* – balžvinis žvynokas, *R. salicinum* – gluosninis žvynokas, *R. acerinum* – klevinis žvynokas.

Hysterium (737) – Macicyns, Macycinas (pavadinimas galėtų būti susijęs su lenkų kalbos žodžiu „macica“ – gimda; grybo elipsės formos vaisiakūnis, kuris atsiveria išilginiu plyšiu, primena moteriškas išorines genitalijas). *Hysterium* gentis kol kas oficialaus lietuviško pavadinimo neturi, ji dabar priskiriama aukšliagybūnų skyriaus *Hysteriales* eilei. „Taisliuje“ aprašytos 3 rūšys, kurios visos žinomos Lietuvoje: *H. quercinum* (= *Colpoma quercinum* – ąžuolinė kolpoma), *H. pulicare*, *H. gramineum* (= *Lophodermium gramineum* – žolinis spygliakrėtis).

Cyathus (738) – Kyyliszkuns, Kilškunas (vertimas iš lotynų kalbos, *cyathus* – taurė; grybo vaisiakūnis taurės, kieliko – liturginės taurės pavidalo). Dabar gentis miegė (*Cyathus*) priskiriama papėdgrybūnų (*Basidiomycota*) skyriaus agarikiečių (*Agaricales*) eilei. Pabrėža aprašė 2 rūšis, *C. striatus* – rievėtoji miegė, ir *C. olla* – puvėsinė miegė, kurios yra dažnos Lietuvoje. Įdomu pažymėti, kad sudarant dabartinį *C. striatus* lietuvišką vardą panaudotas Pabrėžos sugalvotas rūšinis epitetas „rievėtoji“.

Tuber (739) – Goduns, Godunas (vardas sietinas su žodžiu „goda“ – garbė, pagarba; nuo senų laikų šis vertingas grybas buvo vienas brangiausių delikatesų). Dabar trumo (*Tuber*) gentis priskiriama aukšliagrybūnų skyriui, o godūno vardas suteiktas *Choiromyces* genčiai, kuri, kaip ir trumo gentis, priklauso ausūniečių (*Pezizales*) eilei. Aprašytos 2 rūšys, viena iš jų, *T. cibarium* (= *T. brumale* – valgomas trumas), Lietuvoje kol kas nenustatyta, o kita – *T. obtextum* (= *Rhizopogon luteolus* – gelsvasis šakniagrybis) yra dažna Lietuvoje, dabar priskirta papėdgrybūnų skyriaus agarikiečių eilei.

Dothidea (740) – Raupis, Raupys (vardas sietinas su žodžiu „raupai“; ant grybo pažeistų augalų susidaro rudos dėmės, sukamštėjimai arba deformacijos – visa tai primena raupų sukeltus simptomus). Dabar *Dothidea* gentis priskiriama aukšliagrybūnų skyriaus dotidėjiečių (*Dothideales*) eilei, o raupio vardas suteiktas *Synchytrium* genčiai, kuri priklauso chitridiomikotų (*Chytridiomycota*) skyriaus chitridiečių (*Chytridiales*) eilei. „Taisliuje“ išvardytos 2 rūšys, *D. anemone* (= *Synchytrium anemones* – plūkinis raupis) ir *D. pteridis* (= *Cryptomycina pteridis*), kuri priskirta dotidėjiečių eilei. Abi rūšys nustatytos Lietuvoje.

II rėda (eilė). *Fungi* – Griibaa, Grybai (pavadinimas yra sulietuvintas slavų kalbų žodis, pavyzdžiui, lenkų kalba *grzyb* – grybas, kremblis). Į eilę pateko grybai, kurių makroskopiniai vaisiakūniai turi himenį ar himenoforą. Šie grybai gali būti diferencijuoti į kepurėlę ir kotą (grupė 1. *Pileati*), turėti mitrą primenančią kepurėlę (grupė 2. *Mitrati*) arba būti buožės formos (grupė 3. *Clavati*). Iš viso aprašyta 18 genčių, 188 rūšys ir 49 varietetai. Šie taksonai dabar priklauso makromicetams iš papėdgrybūnų ir aukšliagrybūnų skyrių.

Agaricus (741) – Bódie, Budė (gentis pavadinta pagal tai, kad grybus, turinčius makroskopinius į kepurėlę ir kotą diferencijuotus vaisiakūnius, lietuviai vadino budėmis). Pažymėtina, kad žodis „budė“ vėlesnių autorių naudotas kuriant daugelio kepurėtųjų grybų genčių pavadinimus, pavyzdžiui, žvynabudė (*Macrolepiota*), kūgiabudė (*Galerina*) ir skylėtbudė (*Polyporus*). „Taisliuje“ gentis *Agaricus* yra gausiausia, iš viso joje aprašyta 67 rūšys ir 18 varietetų. Didžioji dauguma rūšių nustatytos Lietuvoje. Dabar rūšys priklauso papėdgrybūnų skyriaus agarikiečių, ūmėdiečių (*Russulales*), baravykiečių (*Boletales*) ir *Gloeophyllales* eilių šioms gentims: pievagrybis (*Agaricus*, 3 rūšys), musmirė (*Amanita*, 4), kelmutis (*Armillaria*, 1), krenklė (*Asterophora*, 1), balteklė (*Calocybe*, 1), tauriabudė (*Clitocybe*, 1), plempė (*Collybia*, 3), kiškiabudė (*Conocybe*, 1), mėšlagrybis (*Coprinus*, taip pat *Coprinellus*, *Coprinopsis*, *Parasola*, 7), nuosėdis (*Cortinarius*, 4), klumpiaausis (*Crepidotus*, 2), šlakabudė (*Cystoderma* arba *Cystodermella*, 1), gijabudė (*Entoloma*, 1), ugniabudė (*Flammulina*, 1), kūgiabudė (*Galerina*, 1), geltonpėdė (*Gomphidius*, 1), guotenė (*Hygrocybe*, 2), guotė (*Hygrophorus*, 1), lakabudė (*Laccaria*, 1), piengrybis (*Lactarius*, 8), dantūnis (*Lentinus* arba *Neolentinus*, 1), žvynabudė (*Macrolepiota*, 1), žvynabudėlė (*Lepiota*, 1), mažūnėlis (*Marasmiellus*, 1), mažūnis (*Marasmius*, 2), šalmabudė (*Mycena*, 3), skiautenėlis (*Panellus*, 1), skujagalvė (*Pholiota*, 1), kreivabudė (*Pleurotus*, 2), baltikas (*Tricholoma*, 3) ir ūmėdė (*Russula*, 2). Rūšių aprašuose pateikta žemaitiškų grybų vardų, pavyzdžiui, Móósmiris (Musmirys), Gruuzdaa (Gruzdai), Kełmóótee, Róódmesie (Rudmėsė), iš kurių vėliau buvo sudaromi genčių (musmirė – *Amanita*; kelmutis – *Armillaria*) arba rūšių pavadinimai (piengrybis grūzdas – *Lactarius piperatus*; pušyninė rudmėse – *Lactarius deliciosus*). Lietuviškame grybų vardyne išliko Pabrėžos sukurti kai kurie rūšiniai epitetai, pavyzdžiui, Budė česnakinė tapo česnakiniu mažūniu (*Marasmius scorodonius*), Budė gličioji – gličioja geltonpėdė (*Gomphidius glutinosus*), Budė išsėtoji – išsėtiniu mėšlagrybiu (*Coprinus disseminatus* arba *Coprinellus disseminatus*).

Schizophyllum (742) – Āntpliiszy, Āntplyšė (genties pavadinimo vertimas iš lotynų ir graikų kalbų, *schizo* + *phyllum* – „plyšys, skilimas + lapas“; grybo vaisiakūnių lakšteliai yra perskilę). Dabar gentis *Schizophyllum* vadinama alksniabude, priklauso agarikiečių eilei. Aprašyta Lietuvoje labai paplitusi rūšis, paprastoji alksniabudė (*S. commune*).

Merulius (743) – Gaydgribis, Gaidgrybys (gentis pavadinata pagal labiausiai paplitusią ir žinomą genties rūšį – Gaidgrybis gaidelis, kuri žemaitiškai vadinta Gaydeele). Dabar gentis *Merulius* priklauso papėdgrybūnų skyriaus kempiniečių (*Polyporales*) eilei ir lietuviškai vadinama lapielaižiu. Iš viso aprašytos 7 rūšys, tačiau nei viena iš jų dabar nepriklauso *Merulius* genčiai. Paminėtinos kelios rūšys – žalingasis trobagrybis (*Serpula lacrymans*), kuri žemaitiškai vadino Raganas spjaudala (raganos spjaudala), bei voveraitiečių (*Cantharellales*) eilei dabar priklausančios paprastoji voveraitė (*Cantharellus cibarius*), būtent Pabrėžos vadinta Gaidgrybiu gaideliu, ir paprastasis trimitėlis (*Craterellus cornucopioides*).

Daedalea (744) – Tiinkluuns, Tinklunas (pavadinimas sukurtas pagal vaisiakūnio himenoforo tinklo pavidalo sąrangą). Dabar gentis *Daedalea*, lietuviškai vadinama vinguriu, priklauso papėdgrybūnų skyriaus kempiniečių eilei. Iš 10 aprašytų ir Lietuvoje paplitusių rūšių šiai genčiai dabar priklauso tik viena rūšis – ažuolinis vingurys (*D. quercina*). Pabrėžos sukurtu vardu dabar vadinama tinklūno (*Gloeophyllum*) gentis, o jo pasiūlytais rūšiniais epitetais – šios genties rūšys, taip Tinklunas eglinis tapo egliniu tinklūnu (*G. abietina*), o Tinklunas tvorinis – tvoriniu tinklūnu (*G. sepiarium*). Kitos aprašyto rūšys priklauso šioms gentims: cerena (*Cerrena*, 1 rūšis), vingurėlis (*Daedaleopsis*, 1), lakštapintė (*Lenzites*, 1 rūšis) ir kempė (*Trametes*, 2).

Boletus (745) – Skileelugriibs, Skyleliugrybas (genties pavadinimo vertimas iš vokiečių kalbos, *Löcherpilz* reiškia „skylėtą grybą“). Dabar gentis *Boletus* – baravykas, priklauso papėdgrybūnų skyriaus baravykiečių (*Boletales*) eilei. Iš viso gentyje aprašyta 17 rūšių ir 12 varietetų. Aprašytos rūšys, kurių didžioji dauguma žinomos Lietuvoje, dabar priklauso šioms baravykiečių ir kempiniečių eilių gentims: dirvapintė (*Albatrellus*, 1 rūšis), baravykpintė (*Boletopsis*, 1), baravykas (*Boletus*, 2), pipirbaravykis (*Chalciporus*, 1), sausapintė (*Coltricia*, 1), blizgutis (*Ganoderma*, 1), grifolė (*Grifola*, 1), šilbaravykis (*Gyroporus*, 1), raudonviršis (*Leccinum*, 2), skylėtbudė (*Polyporus*, 3), kazlėkas (*Suillus*, 4), aksombaravykis (*Xerocomus*, 1). Pabrėža paminėjo, kad tikrinis baravykas (*B. edulis*) Žemaitijoje vadintas dviem vardais: Baarawiiks (baravykas) ir Joudwyršis (juodviršis). Aprašytas dabar labai retas ir saugomas Lietuvoje grybas *Grifola frondosa* (kaip Skileelugriibs siedis, Skyleliugrybas sėdis), kuri žemaičiai vadino tiesiog Siedis (sėdis). Dabar ši rūšis vadinama kuokštine grifole arba kuokštiniu sėdžiu. Lietuviškoje mikologinėje nomenklatūroje prigijo kai kurie Pabrėžos sukurti rūšiniai epitetai, taip Skyleliugrybas Šėtonas dabar vadinamas šėtoniniu baravyku (*Boletus satanas*), o Skyleliugrybas žvyningas – žvynuotąja skylėtbude (*Polyporus squamosus*).

Polyporus (746) – Kęmpyny, Kempinė (vardas sukurtas pagal vaisiakūnį, kurio aktytas himenoforas primena kempinę – dirbinį, vartojamą šluostyti ar kūnui plautis). Dabar gentis *Polyporus* – skylėtbudė, priklauso papėdgrybūnų skyriaus kempiniečių eilei. Iš viso gentyje aprašyta 25 rūšys ir 5 varietetai. Aprašytos rūšys, kurios visos žinomos Lietuvoje, dabar priklauso šioms kempiniečių eilės gentims: antrodija (*Antrodia*, 1 rūšis), kamščiapintė (*Bjerkandera*, 1), vaškapintelė (*Ceriporiopsis*, 1), pintis (*Fomes*, 2), pintenė (*Fomitopsis*, 2), blizgutis (*Ganoderma*, 1), anyžpintė (*Gloeophyllum*, 1), skylenis (*Inonotus*, 3), geltonpintė (*Lae-tiporus*, 1), skylutis (*Perenniporia*, 1), kempinė (*Phellinus*, 3), raudonpintė (*Pycnoporus*, 1), pintenis (*Piptoporus*, 1), postija (*Postia*, 1), kempė (*Trametes*, 3), kempelė (*Trichaptum*, 1), baltapintė (*Tyromyces*, 2). Pabrėžos vartotas genties lietuviškas pavadinimas prigijo, tačiau juo dabar vadinama kempinės (*Phellinus*) gentis. „Taisliuje“ rašoma, kad Kęmpyny ógnyny (dabar kietoji kempinė – *Phellinus igniarius*), kurią žemaičiai vadino Diegla (dėgla), žmonės naudojo ugniai uždegti. Rūšis Kęmpyny kwapiingoji, Kempinė kvapingoji dabar turi tą patį rūšinį epitetą – kvapnioji anyžpintė (*Gloeophyllum odoratum*).

Hydnum (747) – Giilyniiks, Gylinykas (vardas sukurtas pagal bičių gylius (geluonis), kurie primena šių grybų himenoforo dyglius). Dabar gentis *Hydnum* – dyglutis, priklauso papėdgrybūnų skyriaus voveraitiečių eilei. Iš viso gentyje aprašyta 11 rūšių ir 3 varietetai.

Aprašytos rūšys visos žinomos Lietuvoje, jos priklauso voveraitiečių eilės gentims: ausiadyglis (*Auriscalpium*, 1 rūšis), dyglutėlis (*Hydnellum*, 1), dyglutis (*Hydnum*, 1), tampriadyglis (*Phellodon*, 1), netikradyglis (*Pseudohydnum*, 1), žvynadyglis (*Sarcodon*, 1), dančiapintė (*Schizopora*, 1), minkštadantė (*Sistotrema*, 1).

Thelephora (748) – Kaarpyniiks, Karpinys (genties pavadinimo vertimas iš vokiečių kalbos, *Warzenpilz* – „karpotas grybas“). Dabar gentis *Thelephora* priklauso papėdgrybūnų skyriaus karpininkiečių (*Thelephorales*) eilei ir vadinama Pabrėžos jai suteiktu vardu – karpininkas. Iš viso gentyje aprašyta 13 rūšių ir 1 varietetas. Beveik visos aprašytos rūšys žinomos Lietuvoje, jos priklauso karpininkų eilės šioms gentims: plutpintenė (*Chondrostereum*, 1 rūšis), *Conferticium* (1), *Dendrothele* (1), šiurkštenis (*Hymenochaete*, 1), vaškuotė (*Peniophora*, 3), *Pseudochaete* (1), plutpintė (*Stereum*, 1), karpininkas (*Thelephora*, 2). Mikologijos žodyne išliko du Pabrėžos pasiūlyti rūšiniai epitetai, taip Kaarpyniiks tabokynnis, Karpinys tabokinis dabar vadinamas tabokiniu šiurkšteniu, o Kaarpyniiks gauroutasis, Karpinys gauruotasis – gauruotąja plutpinte.

Helotium (749) – Óknołuns, Uknolunas (vertimas iš genties pavadinimo vokiečių kalba, *Nagelpilz* – „vinis + grybas“; grybo vaisiakūnio forma primena uknolį, kitaip pasagvinę). Genties pavadinimas *Helotium* jau nevertinamas, o Pabrėžos sukurtas lietuviškas vardas panaudotas vadinti kitai genčiai, uknolunas – *Hymenoscyphus*, priklausančiai helotiečių eilei iš aukšliagybūnų skyriaus. Aprašyta rūšis, *Ditiola radicata*, priklauso papėdgrybūnų skyriaus dakrimicetiečių (*Dacrymycetales*) eilei.

Helvella (750) – Alwiity, Alvytė (sulietuvintas lotyniškas vardas). Dabar gentis *Helvella* priklauso aukšliagybūnų skyriaus ausūniečių (*Pezizales*) eilei ir jai išlaikytas Pabrėžos suteiktas vardas – alvytė. Rūšių sąrašė 3 rūšys ir 2 varietetai, visos trys rūšys nustatytos Lietuvoje. Dvi rūšys toliau vadinamos kaip ir Pabrėžos darbuose – garbiniuotoji (*H. crispa*) ir auselvidė (*H. pezizoides*) alvytės. Trečioji sąrašo rūšis yra kitos genties rūšis – valgomasis bobausis (*Gyromitra esculenta*).

Morchella (751) – Bryidielós, Briedelis (matyt, vardas susijęs su grybo vaisiakūnio akytomis kepurėlėmis, kurių alveolės (akutės, įdubos, duobelės) primena brydėse giliai žemėje išmintas duobelės). Dabar gentis *Morchella* priklauso ausūniečių eilei ir jai išlaikytas Pabrėžos suteiktas, tačiau truputį modifikuotas vardas – briedžiukas. Sąrašė 2 rūšys ir 6 varietetai. Abi rūšys žinomos Lietuvoje, viena jų, valgomasis briedžiukas – *M. esculenta*, yra labai dažna. Skanusis briedžiukas (*M. deliciosa*) Lietuvoje geriau žinomas kūginio briedžiuko (*M. conica*) vardu.

Leotia (752) – Lyžwiity, „Botanikos“ vadyne gentis nepažymėta (vardas sugalvotas pagal vaisiakūnių formą, kuri primena ližę). Dabar gentis *Leotia* priklauso helotiečių eilei ir turi kitą lietuvišką vardą – gelsvuolė. Vienintelė aprašyta rūšis (*L. truncorum*) dabar priklauso kitai helotiečių eilės genčiai (*Vibrissea*) ir kol kas Lietuvoje nenustatyta.

Geoglossum (753) – Žemlyilis, Žemlielys (vertimas iš genties pavadinimų graikų ir vokiečių kalbomis, *Erdzunge* – „žemė + liežuvis“; grybo vaisiakūniai auga ant dirvožemio ir turi buožės arba liežuvio formą). Dabar gentis *Geoglossum* priklauso aukšliagybūnų skyriaus kelmeniečių (*Geoglossales*) eilei ir turi kitą lietuvišką vardą – kelmenė. Abi aprašytos rūšys yra nustatytos Lietuvoje, viena jų (*G. glabrum*) Lietuvoje žinoma nevartotinu *G. ophioglossoides* vardu, o kita rūšis (*G. hirsutum*) dabar priklauso kelmeniečių eilės genčiai *Trichoglossum* ir lietuviškai vadinama šiurkščiuoju grybliežuviu.

Clavaria (754) – Bóužis, Buožys (gentis pavadinta pagal genties pavadinimo lotynų kalbos žodį, *clava* – buožė, vėzdas; grybo vaisiakūniai yra buožės formos). Dabar gentis *Clavaria* priklauso papėdgrybūnų skyriaus agarikiečių eilei ir turi kitą lietuvišką vardą – žagarūnas. Aprašytos 3 rūšys, dvi iš jų dabar priklauso pirštūnio (*Clavariadelphus*) genčiai

(*C. ligula* ir *C. pistillaris*), o trečia paminėta rūšis – genčiai *Multiclavula* (*M. mucida*). Visų trijų rūšių grybai aptikti Lietuvoje.

Spathularia (755) – Męžeteriis, Menteris (vardas padarytas pagal genties pavadinimo lotynų kalbos žodį, *spatula* – peties mentė; grybo vaisiakūniai yra vėduoklės arba kastuvėlio formos ir primena žmogaus mentę). Dabar gentis *Spathularia* priklauso aukšliagyrybūnų skyriaus helotiečių eilei ir turi kitą lietuvišką vardą – skiauterytė. Aprašyta viena Lietuvoje nustatyta rūšis – geltonoji skiauterytė (*S. flavida*).

Merisma (756) – Žaagaruuns, Žagarunas (vardas sukurtas pagal grybo vaisiakūnius, kurie primena žagarus). Dabar genties pavadinimas *Merisma* yra genties *Thelephora* sinonimas. Aprašytos 9 rūšys, kurios pagal dabartinę klasifikaciją priskiriamos penkioms papėdgrybūnų skyriaus eilėms. Agarikiečių eilei priklauso keturios šakočio genties rūšys (*Ramaria abietina*, *R. botrytis*, *R. flava* ir *R. flaccida*) ir viena žagarenio genties rūšis (*Clavulinopsis corniculata*). Dakrimicetiečių eilei priskirta rūšis iš tampriagyrybio genties (*Calocera viscosa*), karpininkiečių eilei – Lietuvoje gana retas ir saugomas grybas kopūstgalvis raukšlius (*Sparassis crispa*), ūmėdiečių eilei – taip pat saugomas korališkasis trapiadyglis (*Heridium coralloides*). Vienintelė Lietuvoje kol kas nenustatyta rūšis (*Merisma virgatum* = *Lentaria virgata*) priskiriama kuokiečių (*Gomphales*) eilei. Pažymėtina, kad Pabrėžos sukurtu genties pavadinimu žagarūnas dabar vadinama gentis *Clavaria*.

Phallus (757) – Smyrdeeklis, Smirdeklis (gentis pavadinta pagal dvokiantį kvapą, kuri skleidžia brandus grybo vaisiakūnis). Dabar gentis *Phallus* priklauso papėdgrybūnų skyriaus poniabudiečių (*Phallales*) eilei ir turi kitą lietuvišką vardą – poniabudė. „Taisliuje“ aprašyta Lietuvoje paplitusi rūšis – paprastoji poniabudė (*P. impudicus*), kurią tuomet žemaičiai vadino Žemys taukaa (žemės taukai).

Peziza (758, 758' – čia ir toliau pirmas skaičius rodo genties numerį puslapyje, kur aprašytos gentys, antras – kur aprašytos rūšys; numeracijos apsirikimą Pabrėža ištaiso ties 792 gentimi) – Auseely, Auselė (vardas siejamas su grybo vaisiakūniais, kurie yra dubenėlio, lėkštelės arba ausies formos). Dabar gentis *Peziza* priklauso aukšliagyrybūnų skyriaus ausūniečių eilei ir turi labai panašų į Pabrėžos sugalvotą lietuvišką vardą – ausūnis. Aprašyta 14 rūšių ir 2 varietetai. Dauguma iš aprašytų rūšių dabar priklauso ausūniečių eilės gentims: šepūtė (*Cheilymenia stercorea*), alvytė (*Helvella acetabulum*), kiškiaausis (*Otidea abietina*, *O. leporina*), blakstienutė (*Scutellinia scutellata*), ausūnis (*Peziza badia*, *P. vesiculosa*) ir plačia-taurė (*Sarcoscypha coccinea*). Penkios rūšys yra iš helotiečių eilės – *Capitotricha bicolor*, paprastasis žaliagyrybis (*Chlorociboria aeruginosa*), serbentinė godronija (*Godronia ribis*), snieginė auselė (*Lachnum virgineum*), *Dasyscyphus berberidis*. Kislioji bulgarija (*Bulgaria inquinans*) dabar priskirta leotijiečių (*Leotiales*) eilei.

III rėda (eilė). *Gastromycetes* – Papotgriibšėee, Pampotaukšlgrybšiai (vardas sudarytas pagal gentį Pampotaukšlis + grybšiai). Eilėje sugrupuoti kriptogamai, kurių sporos formuojasi uždaruose vaisiakūniuose. Anksčiau gasteromicetai (*Gasteromycetes*) sudarė papėdgrybūnų skyriaus klasę, tačiau dabartinėje sistematikoje šis taksonas panaikintas. Dabar terminas gasteromicetai virto bendrinio žodžiu, žyminčiu uždara vaisiakūnį turinčius grybus, kurie anksčiau buvo priskirti *Gasteromycetes* klasei. Eilėje aprašyta 23 gentys, 44 rūšys ir 9 varietetai, dabar šie taksonai priskiriami grybų (papėdgrybūnai, aukšliagyrybūnai ir zigomikotai) ir pirmuonių (gleivūnai) karalystėms.

Geastrum (759, 758'') – Žwayzdyns, Žvaizdinas (vertimas iš genties pavadinimo lotynų kalba, *astrum* – žvaigždė). Dabar gentis *Geastrum* priklauso papėdgrybūnų skyriaus žvaigždiniečių (*Geastrales*) eilei ir vadinama Pabrėžos sugalvotu vardu – žvaigždinas. Aprašytos dvi Lietuvoje nustatytos rūšys – šukiškasis (*G. pectinatum*) ir rudasis (*G. rufescens*) žvaigždinai.

Scleroderma (760, 759) – Tvyrtskuris, Tvirtskuris (vertimas iš graikų kalbos žodžių, *scleros* – kietas, tvirtas, *derma* – oda, skūra). Dabar gentis *Scleroderma* priklauso papėdgrybūnų skyriaus baravykiečių eilei ir vadinama kitu lietuvišku vardu – ankštenė. Šiai genčiai priskirta viena iš dviejų „Taisliuje“ išvardytų rūšių – paprastoji ankštenė (*S. citrinum*). Kita rūšis, Lietuvoje augantis požeminis grybas *S. cervinum*, dabar priklauso aukšliagrybūnų skyriaus laumriešutiečių (*Elaphomycetales*) eilės laumriešučio (*Elaphomyces*) genčiai ir vadinamas elniniu laumriešučiu (*E. granulatus*).

Sclerotium (761, 760) – Kyitsiekluunis, Kietsėklunys (vardas yra sudurtinis žodis, kurio pirmasis dėmuo verstas iš graikų kalbos, *scleros* – kietas, antrasis dėmuo susijęs su sėkla; grybo skleročiai yra kieti, sėklų (grūdų) pavidalo). Anamorfinių grybų gentis *Sclerotium*, kuri dabar lietuviškai vadinama sklerotgrybiu, apėmė rūšis iš aukšliagrybūnų (gentys *Athelia*, *Claviceps*, *Myriosclerotinia*, *Sclerotinia*) ir papėdgrybūnų (gentis *Typhula*) skyrių. Aprašyti 4 rūšių ir 7 varietetų grybai, kurie sudaro kietą hifų darinį – sklerotį. Rūšies *Sclerotium clavus* visi septyni išvardyti varietetai dabar priklauso vienai rūšiai – paprastajam skalsiagrybiui (*Claviceps purpurea*) iš hipokrėjiečių (*Hypocreales*) eilės. Šio grybo skleročiai (kitaip dar vadinami skalsiagrūdžiais), kurie išsivysto rugių ir kitų miglinių šeimos augalų varpose, jau seniai žinomi Lietuvoje, žemaičiai šį grybą vadino Brados gruds (brandos arba skalsės grūdas) ir Kałts (kaltas – skalsė). „Taisliuje“ aprašytos rūšies *S. vulgatum* dabartinė taksonominė priklausomybė nėra tiksliai apibrėžta. *S. brassicae* vardu aprašytas grybas galėtų būti paprastoji sklerotinija (*Sclerotinia sclerotiorum*, helotiečių eilė), kuri dažnai pažeidžia „Taisliuje“ paminėtą substratą – įvairias kopūstų dalis. Dar viena aprašyta rūšis *S. semen*, sėkladarė kuokutė (*Typhula variabilis*) iš agarikiečių eilės, yra kopūstų gūžių puvinio sukėlėja.

Lycoperdon (762, 761) – Pąmpootaukszlis, Pąmpotaukšlis (sudurtinio žodžio pirmasis dėmuo yra *pampa* – nedidelis išsipūtimas, gumbas, arba *pampotas* – su pampomis, guzuotas, gumbuotas, antrasis dėmuo – aukšlis, aukšlys (indelis, maišelis); grybo rutulio arba kriaušės formos vaisiakūnių viduje susidaro sporos). Dabar gentis *Lycoperdon* priklauso papėdgrybūnų skyriaus agarikiečių eilei ir lietuviškai vadinama beveik taip, kaip ją vadino Pabrėža – pūmpotaukšlis. Aprašytos 5 Lietuvoje gerai žinomos rūšys, iš jų šiai genčiai priklauso dvi – dygliuotasis (*L. echinatum*) ir kriaušinis (*L. pyriforme*) pūmpotaukšliai. Kitos rūšys dabar priskiriamos kukurdvelkio (*Calvatia*) genčiai (*C. excipuliforme*, *C. utriformis*) ir kambliagrybio (*Vascellum*) genčiai (*V. pratense*). Abi pastarosios gentys taip pat yra iš agarikiečių eilės.

Bovista (763, 762) – Byzdziós, Bizdzius (matyt, vardas sugalvotas pagal tai, kad šių grybų vaisiakūnių forma ir sporų išmetimo iš jų būdas asocijuojasi su žodžiu „bizdas“ – užpakalis). Dabar gentis *Bovista* priklauso papėdgrybūnų skyriaus agarikiečių eilei ir lietuviškai vadinama vilktaboke. Aprašytos 3 rūšys: Lietuvoje dabar auga juostančioji (*B. nigrescens*) ir švininė (*B. plumbea*) vilktabokės bei didysis kukurdvelkis (*Calvatia gigantea*).

Tylostoma (764, 763) – Kriósztówis, Kriuštuvys (gentis pavadinta pagal tai, kad vaisiakūnio forma primena kriuštuvą arba kruštuvą, t. y. grūstuvą su storesniu galu). Dabar gentis *Tylostoma* (ortografinis variantas *Tylostoma*) priklauso papėdgrybūnų skyriaus agarikiečių eilei ir lietuviškai vadinama vertiniu. „Taisliuje“ aprašytas Lietuvos augantis žieminis vertinis (*T. brumale*).

Licea (765, 764) – Plykis, Plikis (vardas susijęs su vaisiakūnio pliku išoriniu paviršiumi). Dabar gentis *Licea* priklauso pirmuonių (*Protozoa*) karalystės gleivūnų (*Myxomycota*) skyriaus gleiveniečių (*Liceales*) eilei ir lietuviškai vadinama gleivena. Aprašytos dvi rūšys, viena iš jų yra iš gleiveniečių eilės ir auga Lietuvoje – rusvoji tubifera (*Tubifera ferruginosa*), kita – *Archyodes incarnata* iš krekeniečių (*Trichiales*) eilės.

Amphisporium (766, 765) – Wayrsiekluunis, Vairsėklunis (genties mokslinio pavadinimo vertimas iš graikų kalbos, *amphi* – kelių rūšių, virus arba įvirus + *sporos* – sėkla). Dabar

gentis *Amphisporium* priklauso pirmuonių karalystės gleivūnų skyriaus kukuliukiečių (*Physarales*) eilei (kito lietuviško vardo neturi). Aprašyta viena rūšis, kuri Lietuvoje žinoma kaip dvejetainis didimis (*Didymium difforme*).

Eurotium (767, 766) – Peeliejuns, Pelėjunas (vardas susijęs su žodžiu „pelėsis“). Dabar gentis *Eurotium* (anamorfos yra iš galvenio (*Aspergillus*) genties) priklauso aukšliagybūnų skyriaus eurotiečių (*Eurotiales*) eilei ir lietuviškai vadinama euročiu. Pabrėžos sugalvotu vardu pelėjūnas dabartiniu metu vadinama anamorfinių grybų gentis *Penicillium*. „Taisliu“ minima kosmopolitinė ir Lietuvoje išplitusi rūšis *Eurotium herbariorum*.

Physarum (768, 767) – Błóórganis, Bluzganys (gentis pavadinta pagal žodį „bluzgana“ – pleiskana arba plaušelis; galima spėti, kad pavadinimas yra susijęs su gleivūno vaisiakūnio išoriniu paviršiumi, kuris dažniausiai būna šiurkštus, padengtas amorfiniais grūdeliais). Dabar gentis *Physarum* priklauso pirmuonių karalystės gleivūnų skyriaus kukuliukiečių eilei ir lietuviškai vadinama kukuliuku. Aprašyta viena kukuliuko rūšis *P. viride*, kurios individai auga pušynuose.

Arcyria (769, 768) – Stybnis, Stibnys (pavadinimas galėtų būti siejamas su veiksmoždziais „stiebtis“ arba „stybti“; nes gleivūno vaisiakūniai kyla į viršų iš plazmodžio ir nuo substrato). Dabartiniu metu gentis *Arcyria* priklauso pirmuonių karalystės gleivūnų skyriaus krekeniečių (*Trichiales*) eilei ir lietuviškai vadinama seine. Abi aprašytos seinės rūšys (*A. cinerea* ir *A. punicea* arba *A. denudata*) nustatytos Lietuvoje.

Trichia (770, 769) – Gaarbanuns, Garbanunas (vertimas iš genties pavadinimo lenkų kalba *Kędziorek, kędziory* – garbanos). Dabar gentis *Trichia* priklauso pirmuonių karalystės gleivūnų skyriaus krekeniečių eilei ir lietuviškai vadinama krekeniu. Aprašyta viena rūšis *T. rubiformis*, kuri dabar vadinama *Metatrachia vesparia*.

Stemonitis (771, 770) – Šžerpis, Ššerpis (gentis pavadinta pagal gleivūno šerpetoto pavidalo vaisiakūnį). Dabartiniu metu gentis *Stemonitis* priklauso pirmuonių karalystės gleivūnų skyriaus šerpiniečių (*Stemonitales*) eilei ir lietuviškai vadinama Pabrėžos duotu vardu. Aprašytos 2 rūšys, viena jų, *S. fasciculata*, dabar vadinama ruduoju šerpiu (*S. fusca*), paplitusi Lietuvoje rūšis. Kita rūšis, *S. typhina*, dabar vadinama *Stemonitopsis typhina*. Šis gleivūnas auga Lietuvoje, literatūroje aprašytas kaip dūminis kuodelis (*Comatracha typhoides*) (Mazelaitis, Stanevičienė, 1995).

Spumaria (772, 771) – Póótyniiks, Putininkas (vertimas iš genties pavadinimo lotynų kalba, *spuma* – puta). Genties vardas *Spumaria* dabar yra pirmuonių karalystės gleivūnų skyriaus kukuliukiečių eilės keistūnio (*Mucilago*) genties sinonimas. Aprašyta viena rūšis ir 2 varietetai, kurie dabar priskirti Lietuvoje augančiam gleivūnui – traškūs keistūnis (*M. crustacea*).

Aethalium (773, 772) – Kleckis, Kleckys (gentis pavadinta pagal gleivūno plazmodžio ir vaisiakūnio pavidalą, primenantį klecką, gumulėlį). Dabartiniu metu genties vardas *Aethalium* yra pirmuonių karalystės gleivūnų skyriaus kukuliukiečių eilės genties *Fuligo* sinonimas. Pabrėžos sumanytas vardas kleckis išsaugotas šiai genčiai (Dagys, 1938; LKŽe, 2008), nors ji taip pat vadinama kitu vardu – fuligas (Mazelaitis, Stanevičienė, 1995). Aprašyta viena Lietuvoje labai paplitusi rūšis – geltonasis kleckis, arba geltonasis fuligas (*F. septica*).

Lycogala (774, 773) – Raudpyinis, Raudpienis (vertimas iš genties pavadinimo vokiečių kalba, *Rothmilch* – „raudonas + pienas“). Dabartiniu metu gentis *Lycogala* priskirta pirmuonių karalystės gleivūnų skyriaus gleiveniečių eilei ir lietuviškai vadinama raudene. Rūšių sąrašė pateiktos 2 rūšys: labai paplitusi šalyje rutuliškoji raudenė (*L. epidendrum*) ir Lietuvoje dar neaptikta *L. punctatum*.

Tremella (775, 774) – Žžiuriitis, Žžiurytis (pavadinimas siejamas su daiktavardžiu „žiūrė“ – avižinis kisielis, tyrė arba skystas viralas; grybo vaisiakūniai yra drebučių konsistencijos). Dabar gentis *Tremella* priklauso papėdgrybūnų skyriaus žžiūrytiečių (*Tremellales*) eilei ir va-

dinama Pabrėžos pasiūlytu vardu – žiūrytis. Aprašytos 3 šalyje paplitusios rūšys – vagotasis (*T. encephala*), lapienis (*T. foliacea*) ir raukšlėtasis (*T. mesenterica*) žiūryčiai.

Nemaspora (776, 775) – Óustooóziós, Uostočius (vertimas iš genties pavadinimo lenkų kalba *Wąsnik*, *Wąs* – ūsai; „ūsai“ žemaitiškai dar vadinami „uostais“; genties pavadinimas pažymi plaukuotas grybo struktūras). Anamorfinių grybų genties *Nemaspora* (ortografinis variantas *Naemospora*) statusas aukšliagrybūnų skyriuje yra neapibrėžtas. Aprašyta viena rūšis, *N. crocea*, kuri dabar priskiriama elniaragiečių eilės ir Lietuvoje labai paplitusiam grybui – *Diatrypella favacea*.

Xyloma (777, 776) – Łaapkramis, „Botanikoje“ vardų rodyklėje genties vardas nenurodytas (vertimas iš genties pavadinimo vokiečių kalba, *Blattschorf* – „lapas + šašai“; žemaitiškas žodis „kramas“ reiškia „šašas, spuogas“; genties pavadinimas pažymi grybo sukeltus šašų pavidalo lapų pažeidimus). Dabartiniu metu genties vardas *Xyloma* yra aukšliagrybūnų skyriaus žvynokiečių (*Rhytismatales*) eilės žvynoko (*Rhytisma*) genties sinonimas. Aprašytos 2 rūšys, kurių viena, *X. frustulatum*, galėtų būti Lietuvoje paplitęs gluosninis žvynokas (*Rhytisma salicinum*), o kita, *X. virgaureae*, – rykšteninė rūdė (*Puccinia virgae-aureae*) iš papėdgrybūnų skyriaus rūdiečių (*Pucciniales*) eilės.

Mucor (778, 777) – Peeliejiis, Pelėjis (genties pavadinimo vertimas iš lotynų kalbos, *mucor* – pelėsis). Dabartiniu metu gentis *Mucor* priklauso zigomikotų (*Zygomycota*) skyriaus pelėsiečių (*Mucorales*) eilei ir lietuviškai vadinama pelėsiu. „Taisliuje“ aprašytas išplitęs vi-soje šalyje paprastasis pelėsis (*M. mucedo*).

Myxotrichum (779, 778) – Glytplaukuotis, Glitplaukutis (genties pavadinimo vertimas iš graikų („myxotrichum“) ir vokiečių („Schleimhaar“) kalbų: „glitus, gleivėtas + plaukas“). Dabar gentis *Myxotrichum* priklauso aukšliagrybūnų skyriaus neapibrėžtos (*incertae sedis*) eilės *Myxotrichaceae* šeimai, pasižymi plaukuotomis anamorfomis iš *Oidiodendron* genties. Aprašytos dvi rūšys, *M. chartarum* ir *M. murorum*, apie kurių paplitimą Lietuvoje duomenų nerasta.

Aspergillus (780, 779) – Krapilintis, Krapyllytis (vertimas iš genties pavadinimo lotynų kalba, *aspergere* – aptaškyti, šlakstyti, krapnoti). Anamorfinių grybų gentis *Aspergillus* dabar priskiriama aukšliagrybūnų skyriaus eurotiečių eilei ir lietuviškai vadinama galveniu. Jai priskirtų grybų teleomorfos priklauso euročio (*Eurotium*), emericelos (*Emericella*) ir kitoms gentims. „Taisliuje“ paminėtos 2 rūšys, viena iš jų kosmopolitinė ir Lietuvoje išplitusi rūšis – *A. glauca* (teleomorfa *Eurotium herbariorum*), o kita – *A. roseus*, apie kurios paplitimą Lietuvoje duomenų nerasta.

Rhizomorpha (781, 780) – Keriežis, Kerėžys („kerėžis“ pagal LKŽe (2008); pavadinimas susijęs su žodžiu „keroti“; grybo grybienos dariniai, vadinami rizomorfomis, šakojasi ir susipina). Anamorfinių grybų gentis *Rhizomorpha* dabar priskiriama papėdgrybūnų skyriaus agarikiečių eilės kelmučio (*Armillaria*) genčiai. Aprašytos 2 rūšių rizomorfos, *R. subterranea* ir *R. subcorticalis*, jų rūšinė priklausomybė dabartinėje grybų sistematikoje nėra apibrėžta.

IV rėda (eilė). *Hyphomycetes* – Dryikgriibšėee, Driekgrybšiai (pavadinimas susijęs su grybų struktūromis, kurios driekiasi substrato paviršiumi). Eilėje sugrupuoti kriptogamai, kurių sporas gaminančios struktūros yra atviros ir susidaro ant grybienos pluošto arba kuokšto. Ankstesnėse grybų klasifikacijose klasė hifomicetai (*Hyphomycetes*) priklausė grybšių (*Deuteromycota*) skyriui, jai priklausė grybų anamorfos, kurios nesudaro nelytinio dauginimosi vaisiakūnių. Dabartinėje sistematikoje klasė *Hyphomycetes* panaikinta, terminas hifomicetai vartojamas kaip bendrinis žodis pažymėti anksčiau klasei priskirtus grybus. Eilėje aprašyta 10 genčių, 26 rūšys ir 4 varietetai. Dabar šie taksonai priklauso grybų (aukšliagrybūnai, papėdgrybūnai), augalų (gentis *Byssus*) ir gyvūnų (dalis *Erineum* genties rūšių) karalystėms.

Dacryomyces (782, 781) – Aszargriibšėzis, Ašargrybšys (genties pavadinimo vertimas iš graikų kalbos, *dakrya* – ašaros, *mykes* – grybas). Šiuo metu dakrimicio (*Dacryomyces*) gentis

priklauso papėdgrybėnų skyriaus dakrimicetiečių eilei. „Taisliuje“ aprašytos 2 rūšys ir 2 variantetai, šie taksonai dabar priskiriami Lietuvoje paplitusioms dviem rūšims – lašeliniam dakrimiciui (*D. stillatus*) ir vagotajam žiūryčiui (*Tremella encephala*) iš žiūrytiečių eilės.

Coremium (783, 782) – Pėzliitis, Penzlytis (vardas susijęs žodžiu „penzelis“ (teptukas); matyt, turėta galvoje šio grybo nelytinio dauginimosi struktūrų (šakoti konidijakočiai su konidijų grandinėlėmis) panašumą į teptuką, šluotelę). Dabartiniu metu genties pavadinimas *Coremium* yra eurotiečių eilės pelėjūno (*Penicillium*) genties sinonimas. Aprašytas vienos rūšies grybas, *C. candidum*, kuris dabar vadinamas plėtriuoju pelėjūnu (*Penicillium expansum*) ir yra dažnas pūvančiuose substratuose ir dirvožemyje.

Isaria (784, 783) – Dryikis, Driekys (vardas susijęs su tuo, kas driekiasi, būtent, šio organizmo kūnas driekiasi substrato paviršiumi). Dabartinėje sistematikoje gentis *Isaria* priklauso aukšliagrybėnų skyriaus hipokrėjiečių eilei. Vienintelė „Taisliuje“ aprašyta rūšis, *I. mucida*, yra gleivūnas iš gleivukiečių (*Ceratiomyxales*) eilės – šakotasis gleivukas (*Ceratiomyxa fruticulosa*), kuris auga ant įvairių pūvančių substratų miškuose.

Sporotrichum (785, 784) – Sieklunplaukis, Seklunplaukys (genties pavadinimo vertimas iš graikų kalbos, *sporos* – sėkla, *trichos* – plaukas). Dabartinėje sistematikoje anamorfinių grybų gentis *Sporotrichum* priklauso papėdgrybėnų skyriaus kempiniečių eilei. Aprašytos 4 rūšys, kurių taksonominė priklausomybė nėra tiksliai žinoma. *S. fenestrale* ir *S. collae* priskiriamos prie geltonpintės (*Laetiporus*) genties anamorfų. *S. fungorum* vystosi ant grybų vaisiakūnių, o *S. monilioides* – ant pūnančių kriausių ir obuolių.

Botrytis (786, 785) – Keekers, Kekeras (genties pavadinimo vertimas iš graikų kalbos, *botrys* – kekė). Dabartinėje sistematikoje anamorfinių grybų gentis *Botrytis* priklauso aukšliagrybėnų skyriaus helotiečių eilei ir vadinama Pabrėžos sukurtu vardu – kekeras. Šios genties grybai yra botriotinijos (*Botryotinia*) genties anamorfos. Aprašyta viena rūšis, *B. glauca*, kuri dabar vadinama plėtriuoju pelėjūnu (*Penicillium expansum*) (žr. genties *Coremium* apžvalgą).

Torula (787, 786) – Póószkyniiks, Puškininkas (vardas sukurtas išvertus genties pavadinimą lotynų kalba, *torulus* – sustorėjimas, išpūtimas, ir žemaitišką žodį „puškas“, kuris reiškia „spuogas, pūslė“; grybui būdingos ilgios rutuliškų konidijų grandinės). Dabartinėje sistematikoje anamorfinių grybų gentis torulė (*Torula*) priskirta aukšliagrybėnų skyriui, tačiau jos priklausomybė konkrečiai eilei neapibrėžta. „Taisliuje“ paminėtos 3 rūšys, viena jų – žolinė torulė (*T. herbarum*), yra Lietuvoje paplitusi rūšis. Kitos dvi rūšys, *T. cinnabarina* ir *T. crocea*, nėra pakankamai gerai žinomos.

Rhacodium (788, 787) – Łopiitis, „Botanikoje“ vardų rodyklėje genties vardas nepažymėtas, lopytis (matyt, pavadinimas kilo nuo žodžio „lopas“; ant substrato išsidėsčiusios grybo kolonijos asocijuojasi su lopais ant audinio). Dabartinėje sistematikoje anamorfinių grybų gentis *Racodes* (ortografinis variantas *Rhacodes*) priklauso aukšliagrybėnų skyriaus kapnodijiečių (*Capnodiales*) eilei. Aprašytos 2 rūšys, *R. cellare* (dabar vadinama *Zasmidium cellare*), kuri dažniausiai auga ant medienos gaminių ir mūro rūsiuose, ir *R. xylostroma* (dabar vadinama *Xylostroma gigantea*, priklauso papėdgrybėnų skyriaus kempiniečių eilei), kuri pažeidžia įvairius medinius daiktus.

Byssus (789, 788) – Blisis, Blysys (vardas susijęs su skoliniu iš vokiečių kalbos, *Blesse* – blisis, baltas pailgas lopas gyvuliui ant kaklo). Dabar genties pavadinimas *Byssus* yra augalų (*Plantae*) karalystės žaliadumblų (*Chlorophyta*) skyriaus *Trentepohliales* eilės genties *Trentepohlia* sinonimas. Keletas pastarosios genties rūšių yra kerpių fotobiontai. „Taisliuje“ aprašyta viena rūšis, *B. floccosa*, kuri ant substrato sudaro baltą plėvišką gniužulą.

Hymantia [824 p.] (790), *Himantia* [878 p.] (789) – Szłóutiitis, Šluotyitis (vardas susijęs su grybo apnašo plunksniška struktūra). Dabar genties pavadinimas *Himantia* nevartojamas, gentis priskiriama anamorfiniams grybams iš aukšliagrybėnų skyriaus, jos detalesnė takso-

nominė priklausomybė yra neaiški. Aprašyta viena rūšis, *H. plumosa*, turinti hifomicetams būdingą kolonijų struktūrą, tačiau rūšies taksonominė priklausomybė tiksliai neapibrėžta.

Erineum (791, 790) – Ruodynė, Raudininkas (vardas sietinas su grybų ir kitų organizmų sukeltų augalų lapų pažeidimų raudona spalva). „Taisliuje“ pažymėta, kad žemaičiai šiuos genties organizmus vadino Ruudis (rūdys), beveik taip pat kaip Pabrėža pavadino gentį *Uredo* (801) – Ruudys, Rudis. „Taisliuje“ nurodytas genties *Erineum* lenkiškas vardas *Rdzawnik* taip pat susijęs su raudona arba rūdžių spalva (lenkų kalba *rdza* – rūdys). XVIII – XIX amžiaus pirmojoje pusėje gentyje *Erineum* grupuoti organizmai, dėl kurių veiklos ant gyvū medžių ir krūmų lapų susidarydavo netaisyklingos formos, veltiniškos arba plaukuotos apnašos, karputės arba deformacijos (galai). Šie dariniai pradžioje būdavo baltos ar gelsvos spalvos, vėliau purpurinės, raudonos ar raudonai rudos spalvos. Tuomet manyta, kad šie organizmai priklauso grybams. Vėliau paaiškėjo, kad tokias lapų pažaidas gali sukelti ne tik grybai, pavyzdžiui, iš rūdiečių arba ragangrybiečių eilių, bet ir lapais besimaitinančios mikroskopinio dydžio erkės, pavyzdžiui, iš *Aceria*, *Eriophyes* ir *Phytoptus* genčių (voragyviai – *Arachnida*). Dabartinėje grybų ir gyvūnų sistematikoje genties pavadinimas *Erineum* nevartojamas. „Taisliuje“ aprašyta 10 rūšių ir 2 varietetai, tačiau tarp dabar vartojamų grybų ir gyvūnų rūšių vardų sinonimų išvardytų rūšių vardų nėra.

V rėda (eilė). *Coniomycetes* – Kryslungriūšė, Kryslungrybšiai (pavadinimas galėtų būti susijęs su vos pastebimomis grybų struktūromis, kurios lyg krislai (mažytės dalelytės, šapai, trupiniai) susidaro ant substrato). Eilėje sugrupuoti kriptogamai, kurie substrato išoriniame paviršiuje sudaro atvirus sporų telkinius. Dabartinėje grybų sistematikoje taksonas *Coniomycetes* nevartojamas. Eilėje aprašyta 10 genčių, 50 rūšių ir 20 varietetų, dabar šie taksonai priklauso grybų (anamorfiniai aukšliagrybūnai, papėdgrybūnai iš rūdiečių, kūliečių ir tilet-kūliečių eilių) ir chromistų (oomikotas iš baltrūdiečių eilės) karalystėms.

Exosporium (792) – Glimšzyrtis, Glimširtys (vardas susijęs su žodžiais „glimas“ – gličios sąnašos, glitėsiai, ir „širtas“ – gūžta, lizdas, guolis; grybo kolonijos gali būti gličios). Dabar anamorfinių grybų gentis *Exosporium* priskiriama aukšliagrybūnų skyriui, tačiau jos detalesnė taksonominė priklausomybė yra neapibrėžta. Aprašyta viena rūšis, *E. tiliae*, kuri nustatyta Lietuvoje ant liepų šakų ir lapų.

Epicoccum (793) – Aškarmaazis, Antkarmažys (pavadinimas susijęs su žodžiais „ant“ ir „karmazinas“ – raudonos spalvos plonas gelumbinis audeklas; grybas vystosi ant paraudonavusių substrato dalių ir jo kolonijos būna rausvai rusvos). Dabar anamorfinių grybų gentis *Epicoccum* priskiriama aukšliagrybūnų skyriaus pleosporiečių (*Pleosporales*) eilei ir lietuviškai vadinama karpociu. Aprašyta viena rūšis, *E. purpurascens* (dabar vadinama *E. nigrum*), yra plačiai paplitusi dirvožemyje ir miško paklotėje.

Tubercularia (794) – Krūpis, Kruopys (pavadinimas susijęs su žodžiais „kruopa“ arba „kruopos“; ant substrato paviršiaus grybas formuoja mažas karpučių pavidalo stromas). Dabartinėje sistematikoje anamorfinių grybų gentis tuberkuliarija (*Tubercularia*) priskirta aukšliagrybūnų skyriaus hipokrėjiečių eilei. Šios genties grybai yra raudonučio (*Nectria*) genties anamorfos. Aprašyta 2 rūšys ir 6 varietetai, visi šie taksonai reprezentuoja vieną labai dažną grybą Lietuvoje – paprastąjį raudonutį (*Nectria cinnabarina*).

Melanium (795) (rankraščio 825 puslapyje genties *Melanconium* pavadinimas parašytas su klaida – žodžio viduryje paleistos trys raidės), *Melanconium* (795) – Jūdškryslis, Juodškryslis (vardas sudarytas pagal mokslinio genties pavadinimo vertimą iš graikų kalbos, *melas* – juodas ir *konia* – dulkės); iš grybo acervulių išsiveržia juoda, suodžių pavidalo konidijų masė). Dabar anamorfinių grybų gentis *Melanconium* priskirta aukšliagrybūnų skyriaus diaportiečių eilei ir vadinama dvejojai – juodškryliu (LKŽe, 2008) ir rudasporiu (Ignatavičiūtė, Treigienė, 1998). Šios genties grybai yra genties *Melanconis* anamorfos. „Taisliuje“ paminėta viena rūšis, *Melanconium betulinum*, kuri Lietuvoje žinoma beržinio rudasporio (*M. bicolor*) vardu.

Fusarium (796) – Lyitoos, „Botanikoje“ vardų rodyklėje genties vardas nepažymėtas, lietojas (pagal Dagį, 1938) (vardas galėtų būti susijęs su genties pavadinimo vertimu iš lotynų kalbos, *fuscus* – 1) išlietas, išsiliejęs; grybui būdinga formuoti dauginimosi struktūras, kurios gali jungtis (susilieti) tarpusavyje; 2) verpstė; konidijos verpstės formos). Dabar anamorfinių grybų gentis *Fusarium* priskirta aukšliagybūnų skyriaus hipokrėjiečių eilei ir lietuviškai vadinama lieliumi. Tai daug rūšių turinti hifomicetų gentis, jos teleomorfos priklauso *Gibberella* ir kitoms gentims. „Taisliuje“ aprašyta rūšis, *F. tremeloides*, dabar vadinama *Calloria neglecta*, priklauso helotiečių eilei, dažna ant negyvų žolinių augalų stiebų.

Puccinia (797) – Deederwis, Dedervys (pavadinimas siejamas su žodžiu „dedervinė“ – pakilusi pleiskanota, šašuota odos dėmė; grybo sporų telkiniai (eciai, uredžiai, teliai) yra pūslelių arba karpučių formos). Dabartiniu metu gentis *Puccinia* priklauso papėdgrybūnų skyriaus rūdiečių eilei ir lietuviškai vadinama rūde. Pabrėžtos sukurtas genties vardas dedervys dabar suteiktas kitai rūdiečių eilės genčiai – *Phragmidium*. Aprašyta 13 rūšių ir 4 varietetai, šie taksonai dabar priklauso šioms rūdiečių grybų gentims ir rūšims: rūdė (*Puccinia*; *P. adoxae*, *P. calcitrapae*, *P. dioicae*, *P. graminis*, *P. ribis*, *P. saxifragae*, *P. tumida*, *P. variabilis*), dedervys (*Phragmidium*; *P. bulbosum*, *P. mucronatum*, *P. potentillae*) ir dygliutrūdė (*Tranchelia*; *T. anemones*). Didžioji dalis paminėtų grybų auga Lietuvoje. Viena aprašyta rūšis, *P. macrospora*, dabar vadinama *Stilbospora macrosperma*, priklauso aukšliagybūnų skyriui, tačiau rūšies tikslesnė taksonominė priklausomybė yra neapibrėžta.

Siridium (798) – Lęciugis, „Botanikoje“ vardų rodyklėje genties vardas nepažymėtas (vertimas iš genties pavadinimo vokiečių kalba *Kettenspore*, *Kette* – grandinė, lenciūgas; grybo daugialastės konidijos pavidalas primena grandinės fragmentą). Dabar anamorfinių, acervulius sudarančių grybų gentis *Seiridium* priskirta aukšliagybūnų skyriaus elniaragiečių eilei ir lietuviškai vadinama vikšrūde. Jos teleomorfos priklauso *Lepteutypa* genčiai. „Taisliuje“ aprašyta rūšis, *S. marginatum*, pažeidžia erškėčio lapus, Lietuvoje nenustatyta.

Cylindrospora (799) – Kočzielsieklūunis, Koččelsėklūynys (vardas siejamas su genties pavadinimo vertimu iš graikų kalbos, *kylinndros* – cilindras (kočėlas būna cilindro formos), *sporos* – sėkla; grybo konidijos būna cilindriškos). Dabar anamorfinių grybų gentis *Cylindrosporium* priskirta aukšliagybūnų skyriaus helotiečių eilei ir lietuviškai vadinama cilindrasporiu. Jos teleomorfos priklauso *Entyloma*, *Mycosphaerella*, *Pseudopeziza* ir kitoms gentims. Aprašyta viena rūšis, *C. concentrica*, pažeidžia kopūstų lapus, Lietuvoje nenustatyta.

Fusidium (800) – Waarpstis, Varpstis (vardas susijęs su lotyniško genties pavadinimo vertimu, *fuscus* – verpstė; grybo konidijos verpstės formos). Dabar anamorfinių grybų genties pavadinimas *Fusidium* yra aukšliagybūnų skyriaus hipokrėjiečių eilės *Neonectria* genties sinonimas. Aprašyta viena rūšis, *F. atrum*, kurios taksonominė padėtis dabartinėje grybų sistematikoje nėra apibrėžta.

Uredo (801) – Ruudys, Rudis (pavadinimas susijęs su grybo sporų telkiniu arba pažeidimų (dėmių) oranžine arba ruda spalva). Dabartinėje grybų sistematikoje anamorfinių grybų gentis *Uredo* priklauso papėdgrybūnų skyriaus rūdiečių eilei ir pažymi rūdiečių grybų vystymosi II sporifikacijos stadiją (susidaro uredžiai su urediosporomis). Pabrėžtos pasiūlytas vardas (jo ortografinis variantas „rūdys“) plačiai vartojamas lietuviškame mikologijos vadyne, juo naudotasi įvairių terminų daryboje, pavyzdžiui, rūdė (*Puccinia*), rūdgrybiai (*Pucciniomyces*), rūdligė, svylarūdė (*Melampsora*). „Taisliuje“ aprašyta 28 rūšys ir 10 varietetų. Šie taksonai dabar priklauso trims papėdgrybūnų skyriaus eilėms (rūdiečių, kūliečių ir tiletkūliečių) ir chromistų (*Chromista*) karalystės oomikotų (*Oomycota*) skyriaus baltrūdiečių (*Albuginales*) eilei (kryžmažiedinis baltrūdis – *Albugo candida*). Rūdiečiams priklauso tokios grybų gentys ir rūšys: raudonrūdė (*Coleosporium*; *C. tussilaginis*), veimutrūdė (*Cronartium*; *C. flaccidum*), vidrūdė (*Endophyllum*; *E. sedi*), gleivėtrūdė (*Gymnosporangium*; *G. cornutum*), svylarūdė (*Melampsora*; *M. confluens*, *M. lini*), gelsvarūdė (*Ochrospora*; *O. ariae*), rūdė (*Puccinia*;

P. cancellata, *P. gentianae*, *P. graminis*, *P. maculosa*, *P. recondida*, *P. thesii*), dedervys (*Phragmidium*; *P. rubi-idaei*) ir rūdelė (*Uromyces*; *U. phaseoli*). Kūliečių (*Ustilaginales*) eilei priklauso kūlės (*Ustilago*) genties grybai (*U. violacea*, *Ustilago* spp.), tiletkūliečiams (*Tilletiales*) – kvietinė tiletkūlė (*Tilletia caries*). Didžioji dalis šių grybų auga Lietuvoje. Devynių „Taisliuje“ išvardytų *Uredo* genties rūšių padėtis dabartinėje grybų sistematikoje nėra tiksliai apibrėžta. Sudarant dabartinius lietuviškus rūšių vardus panaudoti šie Pabrėžos sugalvoti rūsiniai epitetai: „avietinė“, „linlapinė“, „pušinė“, „viksvos“.

LITERATŪRA

- BLKŽ, 2015: *Bendrinės lietuvių kalbos žodynas*, redaktorių kolegija: D. Liutkevičienė (vyr. red.), G. Naktinienė, R. Petrokienė, D. Svetikienė, K. Vosylytė, J. Zabarskaitė. Programuotojas V. Satkevičius, Vilnius: Lietuvių kalbos institutas. (<http://bkz.lki.lt>; žiūrėta 2015-10-18).
- Brundza, K[azys], 1961: *Parazitnye gribi kul' tivoiruemykh rastenij Litovskoj SSR i nekotorye voprosy biologii parazitnykh gribov*, Vilnius.
- Dagys, J[onas] (red.), 1938: *Lietuviškas botanikos žodynas*, I dalis, Kaunas.
- Dagys, J[onas] (vyr. red.), 1965: *Botanikos terminų žodynas*, Vilnius: Mintis.
- Dagys, Jonas, 1972: „J. Pabrėžos gyvenimas ir darbai“, Jankevičius, K[arolis] (vyr. red.), *Jurgis Pabrėža (1771–1849)*, Vilnius: Mintis, 8–26.
- DLKŽ, 2011: *Dabartinės lietuvių kalbos žodynas*, šeštas leidimas, internetinė versija, redaktorių kolegija: S. Keinys (vyr. red.), L. Bilkis, J. Paulauskas, V. Vitkauskas, Vilnius: Lietuvių kalbos institutas. (<http://dz.lki.lt>, žiūrėta 2015-10-18).
- Gricius, Albinas, Matelis, Antanas, 1996: *Lietuvos grybai, 6 (2): Afiloforiečiai (Aphylophorales)*, Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidykla.
- Grigaliūnaitė, Banga, 1997: *Lietuvos grybai, 3 (1): Milteniečiai (Erysiphales)*, Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas.
- Ignatavičiūtė, Milda, 2001: *Lietuvos grybai, 4: Kūliečiai (Ustilaginales)*, Vilnius: UAB „Valstiečių laikraštis“.
- Ignatavičiūtė, Milda, Treigienė, Aušra, 1998: *Lietuvos grybai, 9: Acerouliečiai (Melanconiales)*, Vilnius: UAB „Valstiečių laikraštis“.
- Jundził, Józef, 1830. *Opisanie roślin w Litwie, na Wołyniu, Podolu i Ukrainie dziko rosnących, iako i oswoionych podług wydania szesnastego układu roślin Linneusza*, Wilno: Józef Zawadzki własnym nakładem.
- Kirk, Paul M., Cannon, Paul F., Minter, David W., Stalpers, Joost A., 2008: *Ainsworth and Bisby's Dictionary of the fungi*, 10th edn., Wallingford: CAB International.
- Kutorga, Ernestas, 2000. *Lietuvos grybai, 3 (5): Ausūniečiai (Pezizales)*, Vilnius: UAB „Valstiečių laikraštis“.
- Lado, Carlos, 2005–2015: *An on line nomenclatural information system of Eumycetozoa*. Real Jardín Botánico, CSIC., Madrid, Spain (<http://www.nomen.eumycetozoa.com>; žiūrėta 2015-10-22).
- LKŽe, 2008: *Lietuvių kalbos žodynas* (t. I–XX, 1941–2002): elektroninis variantas (atnaujinta versija, 2008) / redaktorių kolegija: G. Naktinienė (vyr. red.), J. Paulauskas, R. Petrokienė, V. Vitkauskas, J. Zabarskaitė, Vilnius: Lietuvių kalbos institutas (www.lkz.lt; žiūrėta 2015-10-22).
- Lugauskas, Albinas, Paškevičius, Algimantas, Repečkienė, Jūratė, 2002: *Patogeniški ir toksiški mikroorganizmai žmogaus aplinkoje*, Vilnius: Aldorija.
- Markevičius, Vaclovas, Treigienė, Aušra, 2003: *Lietuvos grybai, 10 (3): Spuogagrybiečiai (Sphaeropsidales). Gentis septorija (Septoria)*, Vilnius: UAB „Valstiečių laikraštis“.
- Mazelaitis, J[onas], 1976: *Lietuvos TSR afiloforiečių eilės grybai*, Vilnius: Mokslas.
- Mazelaitis, J[onas], 1982: *Lietuvos TSR gasteromicetai*, Vilnius: Mokslas.
- Mazelaitis, Jonas, Stanevičienė, Severa–Danutė, 1995: *Lietuvos grybai, 1: Gleivūnai (Myxomycota), peronosporiečiai (Peronosporales)*, Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidykla.
- Minkevičius, Antanas, 1972: „J. Pabrėžos palikimas Žemaitijos sporiniam augalams pažinti“, Jankevičius, K[arolis] (vyr. red.), *Jurgis Pabrėža (1771–1849)*, Vilnius: Mintis, 38–46.

- Minkevičius, Antanas, Ignatavičiūtė, Milda, 1991: *Lietuvos grybai, 5 (1): Rūdiečiai (Uredinales)*, Vilnius: Mokslas.
- Minkevičius, Antanas, Ignatavičiūtė, Milda, 1993: *Lietuvos grybai, 5 (2): Rūdiečiai (Uredinales). Gintis Puccinia*, Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidykla.
- [Pabrėža, Jurgis Ambraziejus,] 1843: *Tayslós Augumyynis* [t. y. *Augumyynis*]. Rankraštis saugomas Lietuvos nacionalinėje Martyno Mažvydo bibliotekoje, F 124 – 7.
- [Pabrėža, Jurgis Ambraziejus,] 1900: *Botanika arba Taislius Auguminis. Parašyta kun. Ambraziejaus Pabriežos*, Shenandoah, Pa.
- Pabrėža, Jurgis Ambraziejus, 2009: *Taislius augyminis, I–223*, Vilnius: Lietuvių kalbos institutas.
- Pabrėža, Jurgis Ambraziejus, 2014: *Taislius augyminis, 224–776*, Vilnius: Lietuvių kalbos institutas.
- Pečiulytė, Dalia, Bridžiuvienė, Danguolė, 2008: *Lietuvos grybai, 2: Skurdeniečiai (Mortierellales), pelésiečiai (Mucorales)*, Vilnius: Botanikos instituto leidykla.
- Pileckis, Simonas, Žuklys, Lionginas (sud.), 1974: *Augalų apsaugos darbuotojo žinynas*, Vilnius: Mintis.
- Sprengel, Curtio (curante), 1825–1828: *Caroli Linnaei [...] Systema vegetabilium. Editio decima sexta*, Vol. 1–5, Gottingae.
- Stearn, William T., 1991: *Botanical Latin. History, grammar, terminology and vocabulary*, 3rd rev. ed., Newton Abbot: David & Charles.
- Treigienė, Aušra, 2009: *Lietuvos grybai, 10 (2): Spuogagrybiečiai (Sphaeropsidales)*, Vilnius: Botanikos instituto leidykla.
- Urbonas, Vincentas, 1997a: *Lietuvos grybai, 8 (1): Kempiniečiai (Polyporales), žvynbaravykiečiai (Strobilomycetales), baravykiečiai (Boletales), guoteniečiai (Hygrophorales)*, Vilnius: UAB „Valstiečių laikraštis“.
- Urbonas, Vincentas, 1997b: *Lietuvos grybai, 8 (2): Baltikiečiai (Tricholomatales)*, Vilnius: UAB „Valstiečių laikraštis“.
- Urbonas, Vincentas, 1999: *Lietuvos grybai, 8 (3): Agarikiečiai (Agaricales), gijabudiečiai (Entolomatales)*, Vilnius: UAB „Valstiečių laikraštis“.
- Urbonas, Vincentas, 2001: *Lietuvos grybai, 8 (4): Musmiriečiai (Amanitales), ūmėdiečiai (Russulales)*, Vilnius: UAB „Valstiečių laikraštis“.
- Urbonas, Vincentas, 2004: *Lietuvos grybai, 8 (5): Nuosėdiečiai (Cortinariales)*, Vilnius: UAB „Valstiečių laikraštis“.

GAMTOS TYRIMŲ CENTRO BOTANIKOS INSTITUTAS
LIETUVIŲ KALBOS INSTITUTAS
LIETUVOS NACIONALINĖ MARTYNO MAŽVYDO BIBLIOTEKA

JURGIS AMBRAZIEJUS PABRĖŽA

Taislius augyminis

777–980

VILNIUS
2015

Lietuvos
mokslo
taryba

Knygos rengimą ir išleidimą finansavo
LIETUVOS MOKSLO TARYBA
(Sutarties Nr. LIT-9-1)

Recenzavo:

doc. dr. ZIGMANTAS GUDŽINSKAS ir doc. dr. SIGITAS NARBUTAS

Botaninių ir mikologinių komentarų autoriai

JÜRATĖ KASPEROVIČIENĖ, ERNESTAS KUTORGA, JURGA MOTIEJŪNAITĖ

Rankraščių šifravo

RIMA DIRSYTĖ, AURELIJA GRITĖNIENĖ, ONA KAŽUKAUSKAITĖ

Santraukų autoriai

RAMUNĖLĖ JANKEVIČIENĖ, GIEDRIUS SUBAČIUS

Į anglų kalbą vertė ir redagavo
VALDIMANTAS MARKEVIČIUS

Parengė RITA ŠEPETYTĖ

Apipavidalino ROKAS GELAŽIUS

Fotografavo VYTENIS SLIŽYS

Kompaktinę plokštelę programavo MARIUS TAMULIONIS

Maketavo NIJOLĖ JUOZAPAITIENĖ

Turinys

Pratarmė	7
JURGA MOTIEJŪNAITĖ. Jurgio Ambraziejaus Pabrėžos <i>Taisliaus augyminio</i> kerpių genčių botaniniai komentarai	9
JŪRATĖ KASPEROVIČIENĖ. Jurgio Ambraziejaus Pabrėžos <i>Taisliaus augyminio</i> dumblių genčių botaniniai komentarai	14
ERNESTAS KUTORGA. Jurgio Ambraziejaus Pabrėžos <i>Taisliaus augyminio</i> XXIV gaujos V eilos, Grybšiai – <i>Mycetes</i> , genčių apžvalga	18
JURGIS AMBRAZIEJUS PABRĖŽA. <i>Taislius augyminis</i> . 777–980	33–238
<i>Taisliaus augyminio</i> rodyklių parengimo principai	239
Komentarai	240
Asmenvardžių ir vietovardžių rodyklių sudarymo principai	249
Asmenvardžių rodyklė	250
Vietovardžių rodyklė	264
RITA ŠEPETYTĖ. <i>Taisliaus</i> tyrinėjimai	277
RAMUNĖLĖ JANKEVIČIENĖ. Jurgis Ambraziejus Pabrėža — a Pioneer in the Lithuanian Science of Botany	280
GIEDRIUS SUBAČIUS. The Author of <i>A System of Plants</i> : Jurgis Ambraziejus Pabrėža (1771–1849)	283